

тира проблемот за границите со Бугарија (стр. 131—134), дескриптивно се анализира проблемот, а не се навлегува подлабоко во неговата суштина. Во тој контекст проблемот за границите со Грција и Албанија не се разработува. На сличен третман е подложен и третманот на малцинствата. Сè на сè на овој проблем му се посветени близу 5 страници, а на Македонија — 15 реда (sic! стр. 205). Овој проблем на конференцијата бил третиран мошне опстојно и во него македонското прашање било поставено на поподлабочено разгледување. Во оваа студија тоа нашло само делумно толкување. Се акцентира дека СХС се стремела да се избегне меѓународната гаранција за Македонија и заштитата на малцинствата. Таа меѓународна заштита ќе ја оневозможи „србизацијата на оваа област.“ (стр. 205) Авторот смета дека „... тие говореле (членовите на делегацијата на СХС — м.б.), дека се плашеле од меѓународната заштита на малцинствата, бидејќи се сомневале оти може да е од полза за бугарската пропаганда во Македонија, и тоа го говореле искрено. Меѓутоа — продолжува авторот — колку Србите од владата и од делегацијата и да се плашеле од бугарската пропаганда во Македонија, тие пред сè се плашеле од какво било одземање на оваа покраина од полиниот суверенитет на владата во Белград. Во целиот овој отпор за заштитата на малцинствата треба да се види уште

еден чист психолошки фактор, пак врзан за Србите.“ (стр. 205). Со овие констатации авторот воопшто не го расветлил проблемот на македонското прашање, што било поставено на разгледување на конференцијата. Тоа било потребно да се разгледа во општиот глобален проблем на малцинствата и да се извлече, притоа, консеквенцата за условената поставеност на македонското прашање како малцинско прашање. Зависноста на другите фактори и интереси, како и тенденцијата за поинакво разгледување на македонското прашање и посебно ангажманот на македонските општествено-политички фактори за правилно и во полза на самиот македонски народ решение, не наоѓа место во оваа студија.

На студијата ѝ недостига заклучок од кој да се види основната рекапитулација на третираниот проблем. Исто така, во книгата не е внесен индекс, што мошне тешко го отежнува ракувањето со неа.

Студијата не дава образложен преглед на третираниот проблем, туку со ползување на нецелосен архивски материјал, а на богата литература, се прави еден осврт на ова интересно прашање од историјата на Југословенските народи. Токму затоа се среќаваат и низа празнини. Нарочно тоа е очебијно во разгледувањето на проблемот за Македонија и за македонското прашање.

Х.А.-П.

Zgonik Mavricij, Zgodovina v sodobni šoli Državna založba, Ljubljana 1968, 347.

Покрај методиката на Ј. Демарин, на Ф. Финк, А. Жерјав и на Марија Врбетик, во минатата година излезе од печат уште една методика од југословенски автор Маврициј Згоник. Ова е несомнен знак за нагорничавиот од и развиток на методиката на наставата по историја во нашата земја, која токму ова го регистрира во последниве години. Преводите, пак, на методиките од

советските автори Стражен и Вагин и Сперанска, по иницијатива на Сараевскиот завод за издавање учебници, говори за засиленото интересирање и за задоволување на една насušna потреба од стручна литература, се прави еден осврт на ова како во основните, така и во средните училишта. Од своја страна, состојбата на наставата по историја која е предимно вербалистична, и

Тоа не само во нашата земја, ги тера теоретичарите на оваа специјална дидактика да се зафаќаат сè повеќе кон издавање (пишување) покомплексни трудови, па и методики, та преку нив да одговорат на многу теоретски и практични прашања што ги бараат современата педагогика и дидактика. Ова дотолку повеќе што во случајов се работи за едно мошне чувствително наставно образовно воспитно подрачје на настава како што с наставата по историја.

За комплексноста на зафатот говори и самата содржина на трудот што ги опфатил скоро сите поглавни прашања од делокругот на оваа специјална дидактика. Имено, од „Поимот и предметот на историјата“, па сè до „Најновите библиографски дела“, дури и со именикот на поимите и термините, што е сведоштво за една современо komponирана и обработена книга.

Целокупниот материјал авторот го распределил прегледно на 26 глави, така што систематизацијата му е извршена мошне успешно и, со оглед на тоа што во неа стандардните прашања што ги опфаќа методиката на наставата по историја се опфатени и разработени. Особено внимание при тоа авторот им посветува на оние партии кои, и по својот обем и по својата важност, отсекогаш и во секоја методика заземале и заземаат клучно или централно место во ваквите прирачници. Така и со партиите: „Наставни или дидактичките принципи“, „Настав-

ните методи и форми во наставата по историја“ или „За наставните средства“ и сл.

Едно од оригиналните и методски решенија во обработката на одделните прашања, или поставки е подвлекувањето или издвојувањето во рамковно обележување во текстот на аксиомите од педагошко-дидактичен карактер кои наставникот во својата наставна практична работа ќе треба да ги има предвид, во секоја околност и ситуација при изведувањето на наставата.

Она без кое не возможно да сшествува која било методика или сличен текст од ваков карактер е и тука присутно. А тоа се дидактичните примери, поткрепени со оние што се типични, сврзани со одредено прашање и, што е најважно, од историјата на нашите народи. За одбележување е дека примерите доминираат од историјата на словенечкиот народ, но отсуствуваат примери од историјата на другите наши народи.

Прирачникот, според нашето мислење, е добро илустриран и поткрепен и со оние нагледни показатели што се карактеристични и претставуваат раководство за наставникот.

Опремата на книгата е мошне добра.

Би можело да се очекува оваа книга и практикум за наставниците да нема само своја потесна намена и за одреден републички регион од нашата земја, туку да се јави и во превод и на другите јужнословенски јазици, па и на македонски.

В. К.

И. И. Сукневич, Методика формировањия исторических представлений и понятий у учащихся IV классов Москва, Издательство „Просвещение“ 1968. стр. 159

До нас дојдениот труд од Советскиот Сојуз, ни го сврте нашево внимание поради исклучително важната проблематика на која и се посветува особено внимание од страна на теоретичарите и практичарите на наставата по историја. Имено, создавањето на сликовните, живите конкретните историски претстави е неопходен услов за најефективно формирање на историските поими и

категории што се сврзани со разнобразната наставна материја која им се изложува на учениците во рамките на односната настава. А последново, пак е, еден од битните и важни предуслови за формирање на научниот — марксистички — поглед на светот уште од раната ученичка возраст. Отстапувањето од ова барање или неговото запоставување има мошне лоши